

Přirozené – co je to

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2007](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2007](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 19. 10. 2007

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 19. 10. 2007

Přirozené – co je to

Ačkoli zatím neznáme základ či princip, na jakém pracují tzv. instinkty (natož jak organismus celkově udržuje svou integritu), všeobecně se má za to, že to je něco „od přírody“, něco „přirozeného“. To je ovšem dost předsudečná představa, protože jinak víme, že instinkty je možno posilovat nebo potlačovat, že celá řada tzv. instinktivních „aktivit“ bývá zpočátku poněkud nepřesná a že nabývá pevnosti a rutiny teprve po několikerém vyzkoušení v praxi, atd. Zvláštním problémem je právě vztah mezi „přirozeným“ a tím, čemu je nutno se naučit (např. mládě lasičky neumí zabít myš, pokud tomu není „naučeno“ od dospělé lasičky, většinou matky). Některé druhy ptáků se vyznačují tím, že jejich způsob zpěvu má více „dialektů“, a příslušnému dialektu se mladý pták učí od starších. Zvířata si – zejména jako mláďata – „hrají“, ale některá si hrají i v dospělosti (např. vydry si dělají klouzačku apod.) V jakém smyslu můžeme takové „hry“ považovat za cosi „přirozeného“? S jakousi samozřejmostí dělíme „přírodní“ skutečnosti na živé a neživé. Atomy a jednoduché molekuly považujeme s jistotou za neživé. Jak vlastně dochází k jejich „oživení“ v živém těle nějakého organismu? Můžeme považovat život a oživenost za „přirozené“? Není život vlastně jen jakousi „hrou“? Není to jen výsledek toho, jak si atomy (a molekuly atd.) hrají na život? (To je de facto dědictví po starořeckých atomistech; ovšem podle nich je všechno „jsoucí“ redukováno jen na atomy (padající shora dolů) a prázdno. Vše ostatní je pouhé „zdání“; ale je taková „hra“ pouhým zdáním? Aby však mohl být život považován za „hru“ atomů (a molekul atd.), je třeba opustit myšlenku, že atomy jen „padají“, ale je nutno jim přiznat schopnost aktivity, totiž právě aktivity hráčů. A tím se nutně mění povaha „přirozenosti“ (resp. přírody): buď musíme trvat na tom, že každá aktivita je „nepřirozená“ (tj. vyvolaná násilně zvenčí), anebo připustíme, že aktivnost je „od přírody“ – a pak musíme připustit, že „od přírody“ jsou také příslušná „agentia“, „činitelé“, tj. právě „subjekty“. A jakmile připustíme subjekty jako „přirozené jednotky“ (viz Teilhard de Chardin, unitées naturelles), musíme je připustit jako „přirozené události“ (= pravé události), a musíme připustit rozdíl mezi jejich vnější a vnitřní stránkou, a pak dál všechny další důsledky.

(Písek, 071019-1.)